

Høringsnotat

Innledning

I dette høringsnotatet foreslås det endringer i *forskrift om dokumentasjon, saksbehandling og erstatning etter naturskader* (naturskadeerstatningsforskriften) (FOR-2016-07-07-904) § 20. Bestemmelsen inneholder regler om Klagenemnda for naturskadesaker, herunder om nemndas sammensetning og organisering. Høringsnotatet er utformet med utgangspunkt i et forslag fra Landbruksdirektoratet etter oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet. Departementet foreslår å utvide dagens bestemmelse med regler om når Klagenemnda er beslutningsdyktig, samt regler for nemndas saksbehandling.

Bakgrunn – Klagenemnda for naturskadesaker

Lov om erstatning for naturskade¹ (naturskadeerstatningsloven) § 21 og forskrift om dokumentasjon, saksbehandling og erstatning etter naturskader² (naturskadeerstatningsforskriften) § 20 inneholder regler som gjelder *Klagenemnda for naturskadesaker*, heretter kalt Klagenemnda. Nemnda er klageorgan for vedtak Landbruksdirektoratet fatter etter naturskadeerstatningsloven.

I tillegg fatter Klagenemnda vedtak etter lov om naturskadeforsikring³ (naturskadeforsikringsloven) § 2 første ledd og § 3 fjerde ledd, i tilfeller hvor forsikringsselskapet eller den sikrede har forelagt spørsmål for nemnda der det er tvil

- om det foreligger naturskade,
- om betingelsene for nedsettelse eller nektelse av erstatning er til stede, eller
- om det er inntruffet én eller flere naturkatastrofer.

Klagenemnda avholder som regel fem møter pr. år. Saksmengden varierer med antallet naturulykker det aktuelle år. I gjennomsnitt blir ca. 10 % av vedtakene etter naturskadeerstatningsloven påklaget. I tillegg avgjør Klagenemnda et tilsvarende antall saker som klagenemnd for naturskadeforsikring. Antall saker for Klagenemnda siste ti år har ligget mellom 14 til 148 pr. år etter den statlige naturskadeordningen, og 18 til 138 pr. år etter naturskadeforsikring. I gjennomsnitt siste ti år har Klagenemnda behandlet ca. 75 saker pr. år etter naturskadeordningen og ca. 60 saker pr. år etter naturskadeforsikring.

Omfanget av og kompleksiteten i Klagenemndas saksbehandling i den enkelte sak varierer mye. Mange saker handler om vurderinger av om et enkelt vilkår er oppfylt (f.eks. søknadsfrist), men i en del saker er det nødvendig med omfattende vurderinger av f.eks. årsaksforhold eller erstatningsutmåling. I saker etter naturskadeerstatningsloven har Klagenemnda på vanlig måte etter forvaltningsloven kompetanse til å vurdere alle deler av vedtaket. Når det gjelder sakene etter naturskadeforsikringsloven, er Klagenemndas kompetanse som nevnt begrenset til å gjelde spørsmålet om det foreligger en naturskade og spørsmålet om betingelsene for avkorting i erstatningen er til stede. Dette gjør saksbehandlingen i disse sakene mindre omfattende.

Klagenemndas avgjørelser er endelig. Skadelidte kan kun angripe vedtaket gjennom ugyldighetssøksmål til tingretten.

¹ Lov 15. august 2014 nr. 59 om erstatning for naturskader

² Forskrift om dokumentasjon, saksbehandling og erstatning etter naturskader (naturskadeerstatningsforskriften) (FOR-2016-07-07-904)

³ Lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

Behov for endring

Dagens bestemmelser inneholder ingen regler om hvordan nemndas møter skal gjennomføres eller regler om nemndas vedtakskompetanse i tilfeller hvor ett eller flere medlemmer har forfall til møte. I fravær av slike regler er det lagt til grunn at Klagenemnda må møte fulltallig for å være vedtaksfør, og at vedtak fattet i møte der ikke alle medlemmene har vært til stede, vil være ugyldige.

Departementet mener det er behov for å gi nærmere regler om Klagenemndas vedtaksmyndighet, om møteform og virkning av forfall hos medlemmene i Klagenemnda. Dette er også i tråd med anbefalinger i [Difi-rapport 2014:2](#)⁴ som omhandler organisering og regulering av statlige klagenemnder. Departementet mener det er hensiktsmessig å tydeliggjøre saksbehandlingsreglene for nemnda, noe som også vil gi nemnda økt fleksibilitet i forbindelse med gjennomføring av møtene.

Departementets vurdering

Klagenemnda er satt sammen på en slik måte at det skal sikre nødvendig fagkyndig kompetanse på områder som er viktig for vurderingen av en naturskadesak. Sammensetningen av de ulike fagkompetansene skal sikre at Klagenemnda kan gjøre riktige vurderinger av bl.a. årsaksforhold, nødvendige gjenopprettingstiltak, kostnader ved reparasjon, verdien av det skadete objekt og eventuelle avkortingsgrunnlag i hver enkelt sak. Departementet mener dette tilsier at Klagenemnda bør være fulltallig i møte der vedtak fattes, slik at den samlede kompetansen i Klagenemnda har medvirket i vedtaket.

Klagenemndas oppgave er å avgjøre, med endelig virkning, enkeltsaker etter naturskadeerstatningsloven. Det er derfor viktig at skadelidte etter en naturulykke har tillit til Klagenemndas kompetanse, og til at avgjørelsene er fattet på et riktig og forsvarlig grunnlag. Også dette momentet tilsier at Klagenemnda bør møte fulltallig for å ha vedtaksmyndighet.

Når det gjelder møteform, tilsier erfaringene med klagenemndene for naturskadesaker gjennom mer enn femti år at fysisk tilstedeværelse på møtene er den arbeidsform som egner seg best for arbeidet nemnda utfører. I flere saker er det behov for felles gjennomgang av dokumentasjon, for innspill og forklaringer til det som ligger i dokumentasjonen og for diskusjon om grunnlaget for og innholdet av selve vedtaket. Moderne møteteknikk fungerer teknisk godt og er velegnet i mange sammenhenger, men for slike gjennomganger og diskusjoner som er aktuelle her, ser vi det som en klar fordel at møtedeltakerne er i samme rom. Departementet mener også at tilliten til Klagenemndas avgjørelser i noen grad styrkes ved at vedtak fattes i møter der medlemmene er fysisk tilstede.

Saksbehandlingen for Klagenemnda skal på vanlig måte være skriftlig, og møtene holdes for lukkede dører uten adgang til deltakelse fra parter eller publikum. Det er en innarbeidet praksis å avholde fem ordinære møter i året, og dette foreslås tatt inn i forskriften. I år med særlig stor saksmengde eller i forbindelse med ekstraordinære saker, kan det være behov for å få behandlet klager utenom de oppsatte ordinære møtene. Det foreslås derfor inntatt en bestemmelse om muligheten for å avholde ekstraordinære møter. Slike møter vil erfaringsmessig være vanskelige å få berammet uten mulighet til å gjennomføre møtet med fjernmøteteknikk, og det foreslås derfor også en bestemmelse om dette.

⁴ Difi-rapport 2014:2 *Viltvoksende nemnder? Om organisering og regulering av statlige klagenemnder*

Det vil være uheldig for Klagenemndas effektivitet, og utgjøre en ikke ubetydelig belastning for medlemmene, dersom et møte må omberammes hvis noen av medlemmene ikke kan stille på grunn av uforutsette hendelser. Departementet mener derfor det er hensiktsmessig å gi unntaksbestemmelser som kommer til anvendelse ved forfall. Dette vil bidra til å styrke fleksibiliteten for gjennomføring av nemndas møter. Hvert medlem i Klagenemnda har en personlig stedfortreder, og det naturlige er at denne representanten aktiveres ved forfall og møter i stedet for det ordinære medlemmet. Dette er også praksis pr. i dag i forfallstilfellene. Imidlertid krever arbeidet i Klagenemnda at hvert medlem har lest igjennom alle saksfremleggene med vedlegg forut for møtet. I enkelte saker er det snakk om en betydelig mengde dokumenter. Det er også forventet at medlemmene har gjort sine vurderinger av hver sak i forkant av møtene. Det er ikke rimelig å forvente av de personlige stedfortrederne at de alltid har mulighet til å gjennomføre slike forberedelser på kort varsel. Derfor foreslås det en 14 dagers frist for å aktivere personlig stedfortreder. Er det mindre enn 14 dager til møtet, foreslår departementet å gi medlemmet mulighet til å delta på møtet med fjernmøteteknikk, dersom dette er mulig for vedkommende. I mange tilfeller vil det være mulig for medlemmet å delta dersom vedkommende kan bruke fjernmøteteknikk. Det vil da kun være i de tilfeller der det hverken er aktuelt å aktivere personlig stedfortreder, og heller ikke mulig å delta gjennom fjernmøte, at det vil være nødvendig å omberamme møtet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Ikrafttredelse

Endringen trer i kraft straks den er vedtatt.

Forslag til endringer i naturskadeerstatningsforskriften § 20

Det foreslås å endre naturskadeerstatningsforskriften § 20 med nytt tredje, fjerde og sjette ledd. Gjeldende tredje ledd blir nytt femte ledd. Endringene er i kursiv.

I

§ 20. *Klagenemndas sammensetning og organisering*

Klagenemnda for naturskadesaker oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet for fem år av gangen.

Klagenemnda skal bestå av fem medlemmer og ha en faglig sammensetning som sikrer en forsvarlig behandling av klagen. Klagenemnda skal bestå av to jurister, en landbruksfagkyndig, en med fagkyndighet innen geoteknikk, bygg og anlegg, og en med fagkyndighet innen hydrologi. Medlemmene i Klagenemnda skal ha en personlig stedfortreder med samme fagkyndighet. Landbruks- og matdepartementet bestemmer hvem som skal være leder og nestleder i Klagenemnda.

Det avholdes fem ordinære møter i Klagenemnda årlig. Møtene skjer for lukkede dører. Landbruksdirektoratet kan innkalle til ekstraordinære møter dersom særlige forhold tilsier det. Ekstraordinære møter kan gjennomføres via fjernmøteteknikk.

Klagenemnda må møte fulltallig for å være vedtaksfør, og treffer vedtak med alminnelig flertall. Dersom et medlem melder forfall minst 14 dager før møtet, skal personlig stedfortreder innkalles. Dersom et medlem melder forfall mindre enn 14 dager før møtet, kan vedkommende delta via fjernmøteteknikk. Møtet må omberammes dersom vedkommende ikke kan delta via fjernmøteteknikk.

Landbruksdirektoratet forbereder sakene for Klagenemnda. Landbruksdirektoratet har rett og plikt til å møte i Klagenemnda.

Saksbehandlingen i Klagenemnda er skriftlig. I vedtak fattet av nemnda skal både flertallets og mindretallets syn begrunnes.

II

Endringen trer i kraft straks.